AKADEMIK MITJA ZUPANČIČ – DEVETDESETLETNIK

Igor DAKSKOBLER[1] & Ivan KREFT[2]

http://dx.doi.org/10.3986/fbg0086

Nestor slovenskih fitocenologov, redni član SAZU ter častni član Botaničnega društva Slovenije, ZRC SAZU in Slovenske znanstvene fundacije, akademik Mitja Zupančič bo 25. decembra 2021 praznoval 90-letnico življenja. Po izobrazbi gozdarski inženir se je že v študentskih letih navdušil za fitocenologijo, vedo o rastlinskih združbah. Dejavno je sodeloval s tremi utemeljitelji fitocenologije v Sloveniji, Gabrijelom Tomažičem, Vladom Tregubovim in Maksom Wraberjem pri pionirskih raziskavah gozdnega rastja na primer v Zgornji Savski dolini in v Snežniškem pogorju. Fitocenologiji je ostal zvest do zdaj. V mnogih zelo tehtnih, pogosto monografskih objavah je obdelal številne rastlinske združbe, predvsem gozdne in grmiščne, pri čemer je največ pozornosti posvetil smrekovjem, jelovjem, ruševju, podvisokogorskim vrbovjem, bukovjem, črnogabrovjem in hrastovjem ter sukcesijskim procesom v njih, v vseh delih Slovenije, a tudi širše, na Balkanskem polotoku. Je avtor ali soavtor več fitogeografskih členitev Slovenije in številnih fitocenoloških kart. Znan je kot izjemno temeljit pisec, ki skrbno dela fitocenološke popise, jih natančno uredi v preglednice in vedno ustrezno primerja s spoznanji drugih kolegov. Zato ima že dolgo mednarodni ugled in ga cenijo kolegi sosednjih srednje- in jugovzhodnoevropskih držav. Bil je dolgoletni vodja geobotanične skupine Biološkega inštituta Jovana Hadžija in direktor Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU. Je človeško čuteč in prijazen, vedno pripravljen pomagati, pogost pisec recenzij in spominskih zapisov o svojih kolegih. Njegova obsežna bibliografija je bila objavljena ob njegovi 80. letnici, dopolnili smo jo z novimi objavami ob njegovi 85. letnici (za obdobje 2012-2016), a tudi v zadnjem obdobju (2017-2021) je še zelo dejaven in sam ali s soavtorji obogatil našo strokovno lite-

[1] Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Biološki inštitut Jovana Hadžija, Regijska raziskovalna enota Tolmin, Brunov drevored 13, SI-5220 Tolmin, Igor.Dakskobler@zrc-sazu.si
[2] Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Jamnikarjeva 101, 1000 Ljubljana, e-mail: ivan.kreft@guest.arnes.si

raturo s tehtnimi deli. V nadaljevanju povzemamo le nekatera od njih.

Kdo, če ne on, je sposoben napisati razvoj fitocenologije v Sloveniji od njenega začetka med obema svetovnima vojnam do zdaj – in objavil ga je leta 2017. Nekaj let pozneje (2020) se je primerjalno posvetil dinarskim jelovo-bukovim gozdovom, ki jih je spoznal in raziskoval že pred več kot 60 leti v Snežniškem pogorju in kasneje tudi drugod v Dinarskem gorstvu. Meni, da to gozdno združbo v njenem celotnem območju razširjenosti lahko uvrstimo v isto asociacijo. Zanjo najbolj ustrezno ime bi bilo *Rhamno fallaci-Fagetum*, saj se kranjska kozja češnja (*Rhamnus fallax*) v dinarskem jelovo-bukovju pojavlja v njegovem celotnem območju razširjenosti.

Leta 2107 so skupaj z žal že pokojnima prijateljema Jožetom Skumavcem (njemu je posvetil tudi nekrolog) in Jožetom Mihoričem objavili zanimivo monografsko študijo o rastlinstvu in rastju doline Kot v Triglavskem pogorju, skupaj z Jožetom Skumavcem in še dvema kolegoma pa predstavili botanično posebnost toploljubno škrlatnomodro ptičje seme (*Buglossoides purpurocaerulea*) nad dolino Radovne. Isto leto je v zborniku občine Dobrova-Polhov Gradec objavil tudi članek o najpogostejših drevesnih vrstah na Polhograjskem.

V letu 2018 je skupaj z Brankom Vrešem napisal zelo tehtno fitogeografsko razpravo. Na podlagi zdaj znane razširjenosti rastlin in rastlinskih združb sta izdelala novo, temeljito členitev Slovenije na fitogeografske enote, regije, province in distrikte.

Leto kasneje (2019) sta skupaj z Andrejem Rozmanom, zdajšnjim predavateljem fitocenologije na gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete, tehtno ovrednotila pionirsko delo premalo znanega fitocenologa Stanka Cveka v Kamniški Bistrici. Cvekov elaborat iz leta 1955 je najbrž prvi elaborat, ki podaja gozdnogojitvene smernice na podlagi gozdnih združb. Objavila sta njegovo fitocenološko karto (eno prvih v našem prostoru) in takrat ugotovljene združbe primerjala z zdajšnjim vedenjem in poimenovanjem. Napisala sta zelo zanimivo razpravo, v kateri sta povezala pionirsko obdobje gozdne fitocenologije v Sloveniji s sedanjim poznavanjem in sodobnimi pristopi.

Mitja Zupančič je opravljal mnoge zadolžitve v okviru SAZU. Od januarja 2002 do decembra 2006 je bil tajnik IV. razreda SAZU. Vrsto let (1996-2016) je bil glavni urednik Razprav IV. razreda SAZU, oziroma Folia biologica et geologica kot se je publikacija preimenovala leta 2009. Ob preimenovanju je poskrbel za vsebinsko in oblikovno preoblikovanje razredne publikacije. Že kot urednik je skrbel za zagotavljanje znanstvene, oblikovne in jezikovne kakovosti prispevkov, z recenzijami še vedno redno skrbi za znanstveno ustreznost objavljenih znanstvenih razprav in drugih objav.

Akademik Zupančič posebej skrbi za znanstveno sodelovanje z Gozdarskim inštitutom Slovenije, zlasti pri organizaciji skupnih posvetovanj in objav IV. razreda SAZU in Gozdarskega inštituta Slovenije. Pri tem poudarja naravovarstvene, okoljevarstvene in trajnostne vidike gozdarstva in širše kmetijstva in biotehniških področij. Ves čas skrbno spremlja tudi razvoj delovanja in organizacijske vidike Biološkega inštituta Jovana Hadžija (je tudi dolgoletni član njegovega znanstvenega sveta) in ZRC.

Mitja Zupančič še v svojem 90 letu in v težavnem obdobju epidemije, če je le mogoče, od doma na Trubarjevi ulici prihaja na Novi trg, kjer ima na sedežu SAZU svoj prostor. Tam dela nekaj ur, hodi na sprehode na Golovec in s hčerko Nino se podajata na lažje pohode, bodisi na Kras, a tudi v gore, predvsem na njemu ljubo Pokljuko in vrhove nad njo. Srečanje z njim je kot srečanje z že od daleč opaznim macesnom, ki se mu sicer poznajo leta, a kljub temu je njegova krošnja še vedno živa, vitalna in lahko ga samo spoštljivo občuduješ.

IZBOR SLAVLJENČEVIH OBJAV V ZADNJIH PETIH LETIH

Suhadolc, M., N. Zupančič, M. Zupančič & H. Grčman, 2019: *Pedološke in geokemične lastnosti gozdnih tal osrednje Slovenije na različnih litoloških podlagah*. V: Krč, J. (ur.): Gozdna tla v trajnostnem gospodarjenju z gozdom : zbornik prispevkov posvetovanja. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, Ljubljana, pp. 13–18.

Zupančič, M. 2017: *Fitocenologija v Sloveniji skozi čas*. Folia biologica et geologica (Ljubljana) 58 (2): 175–181.

Zupančič, M., 2017: *Najpogostejše drevesne vrste na Polhograjskem*. Domači kraji. Zbornik Občine Dobrova–Polhov Gradec in okoliških krajev 3 (3): 15–34.

Zupančič, M., J. Skumavec & J. Mihorič, 2017: *Floristične in vegetacijske zanimivosti Kota (Julijske Alpe, SZ Slovenija).* Naravoslovno društvo Bled, Zgornje Laze: Naravoslovni vodniki, 2, 71 pp.

Zupančič, M., J. Skumavec, A. Rozman & I. Dakskobler, 2017: *New localities of Buglossoides purpurocaerulea (L.) I. M. Johnston in the Julian Alps (NW Slovenia).* Folia biologica et geologica (Ljubljana) 58 (2): 89–100.

Zupančič, M. & B. Vreš, 2018: *Phythogeographic analysis of Slovenia. Fitogeografska oznaka Slovenije*. Folia biologica et geologica (Ljubljana) 59 (2):159–211.

Zupančič, M. & A. Rozman, 2019: *Prva fitocenološka raziskovanja v Kamniški Bistrici (ob 70. obletnici Oddelka za gozdarstvo in obnovljive vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani)*. Folia biologica et geologica (Ljubljana) 60 (1): 187–213.

Zupančič, M., 2020: *Syntaxonomic problem of Illyrian (Dinaric) fir-beech forests (Abieti-Fagetum dinaricum (illyricum) s. lat.)*. Folia biologica et geologica (Ljubljana) 61 (2): 239–255.

Zupančič, M. & B. Vreš, 2021: *Ob stoletnici rojstva akademika Ernesta Mayerja*. Folia biologica et geologica (Ljubljana) 62 (1): 5–10.

DRUGI VIRI

Cvek, S., 1955: *Opis gozdnih združb doline Kamniške Bistrice, s posebnim ozirom na gozdnogojitvneo problematiko*. Popis iz kopije avtorjeve habilitacije na Agronomsko-gozdarski fakulteti v Ljubljani (Ljubljana): 54–81.

Dakskobler, I., 2017: *Gozdar in fitocenolog Mitja Zupančič – petinosemdesetletnik in častni član Botaničnega društva Slovenije*. Hladnikia (Ljubljana) 39: 77–79.

Dakskobler, I., 2021: *Akademik dr. Mitja Zupančič – devetdesetletnik*. Hladnikia (Ljubljana) 48: 64–67.

Kreft, I., 2016: *Ob 85-letnici akademika Mitje Zupančiča, dolgoletnega urednika (1996-2016) Razprav IV. razreda SAZU, oziroma FOLIA BIOLOGICA ET GEOLOGICA. Academician Mitja Zupančič, 85-years jubilee of former Editor-in-Chief of FOLIA BIOLOGICA ET GEOLOGICA*. Folia biologica et geologica (Ljubljana) 57 (2): 5-6.